

بررسی الگوهای افشای اختیاری و افشای اطلاعات مرتبط با شیوهء تامین مالی در گروه های مختلف فعالیت در بورس تهران

حکیمه سلجوقی^۱، محمدعلی مرادی^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان

^۲ عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان

چکیده

این پژوهش به بررسی الگوهای افشای اختیاری و افشای اطلاعات مرتبط با شیوهء تامین مالی در گروه های مختلف فعالیت در بورس تهران می پردازد. پژوهش از لحاظ هدف جزء پژوهش های کاربردی است. همچنین شیوه پژوهش به صورت توصیفی-همبستگی می باشد. و شیوه انجام پژوهش و روش تجزیه و تحلیل یافته ها با استفاده از مدل های ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه می باشد. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سالهای ۱۳۹۰-۱۳۹۴ که به تعداد ۹۸ شرکت انتخاب شده، می باشد. در این تحقیق جهت جمع آوری داده های تحقیق حاضر از لوح های فشرده آرشیو تصویری و آماری سازمان بورس اوراق بهادار تهران و نرم افزار های موجود در سازمان بورس اوراق بهادار تهران استفاده شده است. برای مستند سازی نتایج، تجزیه و تحلیل آماری واریه راه حل های نهایی، محقق از شیوه آماری با استفاده از نرم افزار eviews اقدام به تجزیه و تحلیل سوالات و فرضیات نموده است. نتایج حاصل از فرضیه اول نشان می دهد که بین الگوهای افشای اختیاری در گروه های مختلف فعالیت در بورس تهران ارتباط معناداری وجود دارد و فرضیه دوم نشان می دهد افشای اطلاعات مرتبط با شیوهء تامین مالی در گروه های مختلف فعالیت در بورس تهران ارتباط معناداری وجود دارد.

واژه های کلیدی: افشای اختیاری، افشای اطلاعات، گروه های مختلف فعالیت، شیوهء تامین مالی

۱. مقدمه

اطلاعات عبارت است از تجزیه و تحلیل مدیریت، یادداشت های توضیحی و صورت های مالی مکمل، مفهوم عمومی ترافشاء توزیع و ارائه اطلاعات است. حسابدارن تمایل دارند از مفهوم محدودتری استفاده کنند و افشای اطلاعات مالی در مورد یک شرکت را در گزارشگری مالی سالانه این شرکتها می دانند. مسائلی که در مورد عرضه اطلاعات در ترازنامه، صورت سود و زیان و صورت گردش وجوه نقد بیان می شوند، مطابق دستورالعمل های ارائه شده، قابل شناسایی و اندازه گیری هستند. مقدار اطلاعاتی که باید افشاء شود به مهارت استفاده کننده بستگی دارد. بحث افشاء در گزارشگری مالی یکی از مباحث اصلی حسابداری است که بر کلیه جوانب گزارشگری مالی تاثیر دارد و براساس آن باید کلیه واقعیت های با اهمیت و مربوط درباره رویدادها و فعالیت های مالی در گزارش تهیه شده توسط واحد تجاری به نحوی افشاء گردد که اولاً امکان اتخاذ تصمیم های آگاهانه را برای استفاده کننده از صورت های مالی فراهم نماید و ثانیاً باعث گمراهی آنان نشود. [۱]

اصطلاح افشا در گسترده ترین مفهوم خود به معنای ارائه اطلاعات می باشد. حسابداران از این عبارت به صورت محدودتری استفاده می کنند و منظور آنها انتشار اطلاعات مالی مربوط به یک شرکت در گزارش های مالی (عمولاً در قالب گزارشهای سالانه) است [۲]. ممکن است شرکتها به منظور محدود کردن برداشت نامطلوب سرمایه گذاران و ایجاد آگاهی در مورد چشم اندازهای آتی شرکت، دست به افشای داوطلبانه بزنند. [۳] افشای داوطلبانه علاوه بر داشتن مزایای تجاری، باعث تحمیل هزینه هایی نیز بر شرکت می شود. در همین راستا، نظریه افشای داوطلبانه بیان میکند که مدیران، در صورت فزونی منافع افشا بر هزینه های آن، اطلاعاتی را افشا خواهند نمود [۴]

تقاضا برای گزارشگری مالی و افشا از عدم تقارن اطلاعاتی و تضاد نمایندگی بین مدیران و، سرمایه گذاران برون سازمانی ناشی میشود [۵]

ارائه ی اطلاعات داوطلبانه در مورد شناسایی، اندازه گیری و افشای اقلام حسابداری در ضرورت های مالی باعث جذب سرمایه گذاران می شود و به طور مؤثری به بهبود ضرورت مالی و بهره مدیریت شرکت کمک کند [۶]. از دیگر نتایج افشای داوطلبانه کاهش شرایط عدم اطمینان است که این نیز به نوبه خود، نیاز به نظارت بر فعالیت های مدیریت را کاهش می دهد و متعاقباً باعث کاهش هزینه های تأمین مالی و افزایش ارزش شرکت میشود. [۷]

افشاء راه مهمی برای شرکت ها جهت ایجاد اعتماد و اطمینان سرمایه گذاران فعلی و بالقوه است. به نظر می رسد که افشاء با حاکمیت شرکتی ارتباط دارد. به عبارت دیگر شرکت های با حاکمیت خوب احتمالاً اطلاعات بیشتری را جهت جذب صرف قیمت سهامشان افشاء می کنند. اگر چه چندین مطالعه، رابطه بین ساختار حاکمیت و ارزش شرکت را بررسی کرده است، ولی مطالعات کمی رابطه بین متغیرهای حاکمیتی و افشای اطلاعات را مورد بررسی قرار داده اند [۸]

هرگاه، پراکندگی مالکیت وجود دارد، سرمایه گذاران دسترسی دست اول به اطلاعات ندارند، و این امکان دارد به سمت افزایش تقاضا برای اطلاعات سازمان دهی شده ای که می تواند توسط مدیریت استفاده شود، سوق دهد. در این رابطه مک کینون و دالیمونس در سال ۱۹۹۳ پیشنهاد می کنند که افشای اختیاری ممکن است در کاهش تضاد بین مدیران و سهامداران در زمانی که سهام شرکت زیاد نگه داشته شده، مفید باشد. به علاوه، پراکندگی مالکیت ممکن است فراهم کردن اطلاعات را تحت تاثیر قرار دهد. استدلال می شود که تحت محیط نظارتی متمرکز و شدید، رفتارهای فرصت طلبانه مدیران، عدم تقارن اطلاعات و قصد منع اطلاعات برای منافع شخصی شان، احتمالاً به منظور پیشرفت در افشای شرکتی کاهش می یابد. شرکت هایی که دارای کیفیت افشای بالاتری هستند از کارایی بهتر سهام نیز برخوردارند. [۹]

هدف از افشا در گزارشگری مالی، ارائه اطلاعات لازم برای نیل به مقاصد زیر است: ارزیابی عملکرد واحد تجاری، قضاوت در مورد چگونگی استفاده واحد تجاری از منابع موجود، پیش بینی روند سودآوری واحد تجاری در آینده.

بنابراین، اطلاعاتی که از طریق گزارشهای مالی ارائه می شود باید مربوط، مناسب و کامل باشد. در افشای اطلاعات مالی باید نیازها و خواسته های سرمایه گذاران اصلی، مؤسسات سرمایه گذاری و تحلیل گران مالی مورد توجه قرار گیرد. این واقعیت که کلیه سرمایه گذاران برای ارزیابی مخاطرات نسبی سرمایه گذاری در هر یک از واحدهای تجاری به اطلاعات مالی نیاز دارند نیز

باید در افشای اطلاعات مزبور مورد نظر قرار گیرد. هرچند اعتباردهندگان و ارگانهای دولتی برای دستیابی به اطلاعات اضافی جهت تأمین نیازهای خود معمولاً قدرت و امکانات لازم را دارند، با این وجود، در ارتباط با افشای اطلاعات مالی آنان نیز باید بعنوان گروههای استفاده کننده صورتهای مالی، در نظر گرفته شوند [۹]

انجمن حسابداران رسمی آمریکا اهداف افشا کافی را به صورت زیر بیان نموده است:

(الف) تهیه اطلاعات مفید برای سرمایه گذاران و اعتباردهندگان به منظور پیش بینی ها، مقایسه و ارزیابی جریانهای وجه نقد ورودی برحسب مبلغ، زمان و ریسک مربوطه.

(ب) تهیه اطلاعات برای استفاده کنندگان از نظر ایجاد، مقایسه و ارزیابی توان سودآوری شرکت.

(ج) تهیه اطلاعات سودمند برای قضاوت در مورد توان مدیریت در بکارگیری مؤثر منابع شرکت در راستای دستیابی به اهداف اصلی.

(د) تهیه اطلاعات مفید برای فرآیند پیش بینی.

(هـ) گزارش در زمینه آن دسته از فعالیتهای مؤثر شرکت بر جامعه، که باید مورد تشخیص، تفسیر و اندازه گیری قرار گیرد. افشا اینگونه اطلاعات نقش اجتماعی شرکت را نشان می دهد.

افشای اطلاعات توسط شرکت ها یکی از ابزارهای مهم مدیران به منظور انتقال اطلاعات مربوط به عملکرد مالی به سرمایه گذاران، اعتباردهندگان و سایر افراد ذینفع بوده و یکی از دلایل مهم تقاضا برای افشای اطلاعات، مسائل نمایندگی و عدم تقارن اطلاعات است

نظریه های بسیاری در مورد منافع و هزینه های بالقوه افشا وجود دارد. کمیته ویژه تحقیق در مورد گزارشگری مالی (کمیته جنکینز) وابسته به انجمن حسابداران رسمی آمریکا در سال ۱۹۹۴ بیان داشت [۱۰]

افزایش افشای اطلاعات برای استفاده کنندگانی که قادر به تعیین چشم انداز آتی شرکت نیستند، سودمند است و این سودمندی از طریق کاهش احتمال تخصیص نادرست سرمایه هایشان می باشد. روشن است که این نفع مستقیمی است که تک تک استفاده کنندگان از گزارش های واحد تجاری می رسد [۱۱]

۲. روش و ابزار گردآوری داده ها

جمع آوری داده ها با استفاده از اطلاعات اولیه صورتهای مالی ۵ ساله صنایع مختلف در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. یعنی اطلاعات و داده های مورد نیاز تحقیق کلاً از روش کتابخانه ای و از طریق مجلات و سالنامه های انتشارات سازمان بورس اوراق بهادار تهران، گزارشات مجامع عمومی عادی و فوق العاده شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران (و از طریق شرکت هایی که اطلاعات مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس را به صورت بسته های نرم افزاری تهیه نموده اند جمع آوری شده است. ادبیات تحقیق این پایان نامه مقالات فارسی و لاتین و سایتهای اینترنتی و از طریق مطالعات کتابخانه ای جمع آوری خواهد شد.

پژوهش از لحاظ هدف جزء پژوهش های کاربردی است. همچنین شیوه پژوهش به صورت توصیفی - همبستگی می باشد. پژوهش حاضر از نوع پژوهش های علی پس از وقوع (شبه تجربی) است، که بر اساس اطلاعات واقعی بازار سهام و صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای یک دوره پنج ساله ۱۳۹۰-۱۳۹۴ انجام می گیرد

جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که در فاصله زمانی سال های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ می باشد. و دلیل انتخاب گروههای مورد نظر شاخصهای خاص پیرامون محیط فعالیت این شرکتها از جمله آلاینده های محیط زیست و ... می باشد.

و فرضیه های مورد نظر در رابطه با این جامعه آماری مورد مطالعه و آزمون قرار خواهد گرفت به علت گستردگی حجم جامعه آماری و وجود برخی نا هماهنگی ها میان اعضاء جامعه، از این رو نمونه به روش حذف سیستماتیک انتخاب شد.

تعداد شرکتهای واجد شرایط ۹۸ شرکت بودند و از میان شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران شرکتهایی که حائز شرایط فوق بودند به تعداد ۹۸ شرکت به عنوان نمونه مورد نیاز برای انجام تحقیق انتخاب گردیدند. از آنجا که روش انجام تحقیق به صورت میدانی بوده و با داده های واقعی سروکار دارد، برای فراهم کردن اطلاعات شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که با توجه به متغیرهای تحقیق، مربوط به صورت های مالی شرکت ها می شود، از منابع مختلفی از جمله لوح های فشرده سازمان بورس و اوراق بهادار تهران، سایت اطلاع رسانی شرکت بورس و سازمان بورس، سایت برخی از مؤسسات و تماس تلفنی با تعدادی از مؤسسات استفاده شده است. برای پردازش اطلاعات از نرم افزار Excel و eviews استفاده شده است.

. آماره توصیفی شامل محاسبه شاخص های میانگین، انحراف معیار و خطای معیار می باشد. به منظور آزمون فرضیه های تحقیق، با توجه به نرمال بودن توزیع از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و آزمون رگرسیون چندگانه استفاده می شود. برای انجام آزمون های آماری و بدست آوردن جداول مربوطه، از نرم افزارهای EXCEL و EVIEWS که قابلیت های زیادی در زمینه انجام آزمونهای آماری دارند، استفاده می شود. برای آزمون مناسب بودن مدل های برازش شده، از آماره F و برای آزمون همبستگی بین متغیرها، از آماره t استفاده شد. همچنین برای آزمون عدم وجود همبستگی بین خطاهای مدل از آزمون دوربین- واتسون استفاده می شود.

۳. یافته ها

جدول ۱- شاخص های توصیف کننده متغیرها تحت، شاخص های مرکزی، شاخص های پراکندگی و شاخص های شکل توزیع Statistics
افشای اختیاری کلی

شاخصهای افشای مالی	کیفیت استانداردهای حسابداری	کیفیت حسابرسان	ویژگیهای پیش بینی سود مدیران	سرمایه گذاران نهادی
تعداد	۹۸	۹۸	۹۸	۹۸
میانگین	۱۴,۱۱	۶,۱۴۹۳	۰,۶۶۹۸	۰,۸۵۸۶
خطای معیار میانگین	۰,۰۰۱۹۷۴۱	۰,۰۷۶۸۷	۰,۰۲۱۷۷	۰,۰۱۵۶۸
انحراف معیار	۰,۰۴۳۹۱۹۹	۱,۶۴۸۶۷	۰,۴۸۳۴۷	۰,۳۴۸۸۰
واریانس	۰,۰۰۲	۲۲,۱۲۴	۰,۲۳۴	۰,۱۲۲
چولگی	-۰,۱۱۱	۰,۸۵۵	۰,۲۷۲	-۰,۰۶۴
خطای استاندارد ضریب چولگی	۰,۱۱۰	۰,۱۱۴	۰,۱۱۰	۰,۱۱۰
کشیدگی	-۰,۱۳۳	۰,۳۵۲	۱۲۵,۶۶۱	۲,۲۷۱
خطای استاندارد ضریب کشیدگی	۰,۲۱۹	۰,۲۲۷	۰,۲۲۰	۰,۲۱۹
دامنه تغییرات	۰,۲۱۷۰	۲۹	۸,۵۲	۱,۰۰
بالاترین	۰,۳۱۲۴	۴	-۱,۳۸	۰,۰۰
پایین ترین	۰,۵۲۹۴	۳۳	۷,۱۴	۱,۰۰

جدول (۱) نشان می دهد که متغیرهای دارای چه ویژگی هایی هستند، سطر اول این جدول بیان می کند که تعداد داده برای متغیر شاخص های افشای مالی ۹۸ عدد می باشد سطر دوم میانگین متغیرهای جمع آوری شده را به تفکیک نشان می دهد، که بعنوان مثال میانگین شاخص های افشای مالی ۰/۴۱۹۷۱۹ است. سطر پنجم واریانس پراکندگی متغیرها را حول میانگین نمایش میدهد که واریانس شاخص های افشای مالی ۰/۰۰۲ می باشد. سطرهای ششم و هشتم میزان چولگی و کشیدگی داده ها را نسبت به منحنی نرمال زنگوله ای شکل نشان می دهد که در بین متغیرهای تحقیق ویژگی های پیش بینی سود مدیران با عدد ۹/۲۷۲ دارای بیشترین چولگی به سمت راست می باشد و سطر دهم تغییرات بزرگترین و کوچکترین اعداد را به عنوان دامنه تغییرات توصیف می کند، که برای متغیر شاخص های افشای مالی برابر ۰/۲۱۷۰ و مقدار ماکزیمم برابر ۰/۳۱۲۴ می باشد.

۴. فرضیه ها

بین الگوهای افشای اختیاری (رشد و نوآوری و بازار و مشتریان) در گروه های مختلف فعالیت در بورس تهران ارتباط معناداری وجود دارد.

اگر فرضیه را به صورت آماری بیان کنیم به حالت زیر در خواهد آمد :

H₀: بین الگوهای افشای اختیاری در گروه های مختلف فعالیت در بورس تهران ارتباط معناداری وجود ندارد .

H₁: بین الگوهای افشای اختیاری در گروه های مختلف فعالیت در بورس تهران ارتباط معناداری وجود دارد.

برای تجزیه و تحلیل فرضیه فوق از ضرایب همبستگی به شرح ذیل استفاده می گردد

جدول ۲- ضریب همبستگی، ضریب تعیین، ضریب تعیین تعدیل شده، دوربین واتسون

Model Summary

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای معیار تخمین	دوربین واتسون
۱	۰.۳۳	۰.۱۰۸	۰/۱۲۱۰	۰.۴۳۵۵۳۹	۱.۹۳۸

طبق جدول شماره (۲) ضریب همبستگی پیرسون بین ابعاد متغیرهای الگوهای افشای اختیاری در گروه های مختلف فعالیت برابر ۰.۳۳ است. که نشان دهنده همبستگی بین متغیرهاست. همچنین ضریب تعیین محاسبه شده نیز عدد ۰/۱۰۸ را نشان می دهد که عدد خوبی می باشد و برازش مناسبی از تغییرات متغیرهای افشای اختیاری کلی توسط متغیرهای از جمله رشد و نوآوری و بازار و مشتریان ارائه می کند. یکی از مفروضات رگرسیون استقلال خطاهاست در صورتی که فرضیه استقلال خطاها رد شود و خطاها با یکدیگر همبستگی داشته باشند، امکان استفاده از رگرسیون وجود ندارد. آماره دوربین-واتسون به منظور بررسی استقلال خطاها از یکدیگر استفاده می شود که اگر مقدار آماره دوربین - واتسون در فاصله ۱/۵ و ۲/۵ داشته باشد فرض همبستگی بین خطاها رد می شود و می توان از رگرسیون استفاده کرد. مقدار آماره دوربین-واتسون طبق جدول (۱) -

۱,۹۳۸(۲) می باشد و این عدد نشان می دهد که خطاها از یکدیگر مستقل هستند و بین خطاها خود همبستگی وجود ندارد و فرض همبستگی بین خطاها رد می شود و می توان از رگرسیون استفاده کرد.

جدول ۳- تحلیل واریانس رگرسیون

ANOVA					
مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معنی داری
Regression Residual Total	۰.۰۰۱	۴	۰.۰۰۰	۰.۱۲۵	۰.۰۰۰
	۰.۸۵۶	۴۵۱	۰.۰۰۲		
	۰.۸۵۶	۴۵۵			

جدول ۴- ضرایب معادله رگرسیون

Coefficients					
Model		ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده	سطح معنی داری
		B	Std. Error	Beta	
	رشد و نوآوری	۰.۰۰۲	۰.۰۰۴	۰.۲۰	۰.۴۱۸
	بازار و مشتریان	۰.۰۰۰	۰.۰۰۶	۰.۰۰۳	۰.۹۴۸

جدول شماره (۴) نشان دهنده تحلیل واریانس بین متغیرهای وابسته رشد و نوآوری و بازار و مشتریان ، و متغیر افشای اختیاری کلی به عنوان متغیر مستقل می باشد، طبق این خروجی، معنی داری کلی مدل رگرسیون توسط جدول ANOVA و از طریق فرضیه های آماری ذیل آزمون می شود :

با توجه به این که Sig کمتر از پنج درصد می باشد، فرض خطی بودن رابطه بین دو متغیر تایید می گردد.

در خروجی جدول شماره (۳) و در ستون B به ترتیب مقدار ثابت و ضریب متغیرهای مستقل در معادله رگرسیون ارائه شده است و چون Sig متغیرهای مستقل بیشتر از پنج درصد است معادله ای نمی توان برای این رگرسیون ارائه داد .

طبق خروجی جدول شماره (۴) بقیه ستون های این جدول شامل معیار ضرایب ستون B ، آماره t و sig است که جهت آزمون فرض تساوی هر یک از ضرایب ستون B با عدد صفر به کار می رود. حال اگر β و α به ترتیب مقدار ثابت و شیب خط رگرسیون جامعه باشد، آزمون فرض ها را برای این متغیرهای می توان به صورت زیر نوشت از آنجا که در این خروجی، sig آزمون تساوی ضریب رگرسیون و مقدار ثابت متغیرهای مستقل بیشتر از پنج درصد است. بنابراین فرض صفر پذیرفته می شود و باید آن را از معادله رگرسیون خارج کرد.

فرضیه دوم

بین نحوه افشای اطلاعات مرتبط با شیوه تامین مالی در گروه های مختلف فعالیت در بورس تهران ارتباط معناداری وجود دارد

اگر فرضیه دوم را به صورت آماری بیان کنیم به حالت زیر در خواهد آمد :

H۰: بین نحوه افشای اطلاعات مرتبط با شیوه تامین مالی در گروه های مختلف فعالیت در بورس تهران ارتباط معناداری وجود ندارد.

H۱: بین نحوه افشای اطلاعات مرتبط با شیوه تامین مالی در گروه های مختلف فعالیت در بورس تهران ارتباط معناداری وجود دارد.

برای تجزیه و تحلیل فرضیه فوق از ضرایب همبستگی به شرح ذیل استفاده می گردد

جدول ۵-: ضریب همبستگی، ضریب تعیین، ضریب تعیین تعدیل شده، دوربین واتسون

Model Summary

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای معیار تخمین	دوربین واتسون
۱	.۱۶۳	.۰۲۷	.۰۱۹	.۰۴۵۵۱۸۶	۱,۷۶۵

طبق جدول شماره (۵) ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای بین نحوه افشای اطلاعات مرتبط با شیوه تامین مالی برابر ۰,۱۶۳ است. که نشان دهنده همبستگی ضعیف بین متغیرهاست. همچنین ضریب تعیین محاسبه شده نیز عدد ۰,۰۲۷ را نشان می دهد که عدد پایینی می باشد و برازش مناسبی از تغییرات متغیرهای افشای اجباری شرکتهای تولیدی و ضریب مالیاتی، لگاریتم طبیعی کل داراییها نسبت کل بدهیها به کل داراییهای ارائه نمی کند. یکی از مفروضات رگرسیون استقلال خطاهاست در صورتی که فرضیه استقلال خطاها رد شود و خطاها با یکدیگر همبستگی داشته باشند، امکان استفاده از رگرسیون وجود ندارد. آماره دوربین - واتسون به منظور بررسی استقلال خطاها از یکدیگر استفاده می شود که اگر مقدار آماره دوربین - واتسون در فاصله ۱/۵ و ۲/۵ داشته باشد فرض همبستگی بین خطاها رد می شود و می توان از رگرسیون استفاده کرد. مقدار آماره دوربین - واتسون طبق جدول (۵) ۱,۷۶۵ می باشد و این عدد نشان می دهد که خطاها از یکدیگر مستقل هستند و بین خطاها خود همبستگی وجود ندارد و فرض همبستگی بین خطاها رد می شود و می توان از رگرسیون استفاده کرد.

جدول ۶- تحلیل واریانس رگرسیون

ANOVA					
مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معنی داری
Regression	.۰۲۲	۳	.۰۰۷	۳,۵۰۱	.۰۱۶
۱ میزان تامین منابع	.۷۹۶	۹۵	.۰۰۲		
Total	.۸۱۷	۹۸			

ANOVA

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معنی داری
Regression	.۰۲۲	۳	.۰۰۷	۳,۵۰۱	.۰۱۶
۱ میزان تامین منابع	.۷۹۶	۹۵	.۰۰۲		
Total	.۸۱۷	۹۸			

جدول ۷- ضرایب معادله رگرسیون

Coefficients

مدل	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده		سطح معنی داری
	B	Std. Error	Beta	آماره t	
(Constant)	.۷۹۱	.۰۱۵		۵۱,۸۰۵	.۰۰۰
۱ تامین منابع	-.۰۰۱	.۰۰۱	-.۱۱۶	-۲,۳۰۷	.۰۲۲
افشا اختیاری	-.۰۰۲	.۰۰۱	-.۰۶۰	-۱,۱۷۷	.۲۴۰
فروش و مشتری	.۰۲۳	.۰۱۳	.۰۸۹	۱,۷۳۸	.۰۴

جدول شماره (۷) نشان دهنده تحلیل واریانس بین متغیرهای نحوه افشای اطلاعات مرتبط با شیوه تامین مالی به عنوان متغیر مستقل و متغیر افشای اختیاری شرکتها به عنوان متغیر وابسته می باشد، طبق این خروجی، معنی داری کلی مدل رگرسیون توسط جدول ANOVA و از طریق فرضیه های آماری ذیل آزمون می شود :

با توجه به این که sig کمتر از پنج درصد می باشد، فرض خطی بودن رابطه بین دو متغیر تایید می گردد.

در خروجی جدول شماره (۷) و در ستون B به ترتیب مقدار ثابت و ضریب متغیر مستقل در معادله رگرسیون ارائه شده است و این معادله به صورت زیر می باشد :

$$y = 0.791 - .001Itse_{jt}$$

طبق خروجی جدول شماره (۷)، بقیه ستون های این جدول شامل معیار ضرایب ستون B، آماره t و sig است که جهت آزمون فرض تساوی هر یک از ضرایب ستون B با عدد صفر به کار می رود. حال اگر β و α به ترتیب مقدار ثابت و شیب خط رگرسیون جامعه باشد.

از آنجا که در این خروجی، sig آزمون تساوی ضریب رگرسیون و مقدار ثابت ضریب مالیاتی با صفر کوچکتر از پنج درصد است. بنابراین فرض صفر رد می شود و نباید آن را از معادله رگرسیون خارج کرد.

۵. نتیجه گیری

فرضیه اول: بین الگوهای افشای اختیاری در گروه های مختلف فعالیت در بورس تهران ارتباط معناداری وجود دارد.

نتایج به دست آمده از آزمون این فرضیه نشان می دهد که ضریب همبستگی پیرسون بین ابعاد متغیرهای الگوهای افشای اختیاری در گروه های مختلف فعالیت برابر ۰,۳۳ است. که نشان دهنده همبستگی بین متغیرهاست. که این عدد در سطح خطای ۵٪ رابطه معناداری را بین این متغیر ها نشان می دهد. همچنین به دلیل آنکه sig آزمون کمتر از پنج درصد سطح معناداری می باشد، بنابراین نتیجه می گیریم به دلیل اینکه ضریب تعیین این مدل ۰/۱۰۸ می باشد، و همچنین ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۰/۱۲۱۰ می باشد که نشان دهنده قدرت توضیح دهنده خوبی از این رگرسیون است. که این نتایج نشان می دهد که فرض H_1 پذیرفته می شود و به عبارت دیگر وجود همبستگی بین این دو متغیر تایید می گردد. در واقع می توان گفت که بین متغیرهای مستقل افشای اختیاری، رشد و نوآوری و بازار و مشتریان و متغیر افشای اختیاری کلی به عنوان متغیر وابسته ارتباط معنی داری در سطح اطمینان ۹۵٪ وجود دارد. و فرضیه مورد نظر تایید می گردد.

فرضیه دوم

بین نحوه افشای اطلاعات مرتبط با شیوه تامین مالی در گروه های مختلف فعالیت در بورس تهران ارتباط معناداری وجود دارد.

با توجه به آزمونهای و تحلیل هایی که از راه رگرسیون و همبستگی در فصل چهارم انجام شد، به این نتیجه رسیدیم که ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای نحوه افشای اطلاعات مرتبط با شیوه تامین مالی به عنوان متغیر مستقل و متغیر افشای اختیاری شرکتها برابر ۰,۲۵۴ است. که نشان دهنده همبستگی ضعیف بین متغیرهاست.

که این عدد در سطح خطای ۵٪ رابطه معناداری را بین این متغیر ها نشان می دهد. همچنین به دلیل آنکه sig آزمون کمتر از پنج درصد سطح معناداری می باشد، بنابراین نتیجه می گیریم به دلیل اینکه ضریب تعیین این مدل ۰/۱۶ می باشد، و همچنین ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۰/۰۲۷ می باشد که نشان دهنده قدرت توضیح دهنده خوبی از این رگرسیون است. که این نتایج نشان می دهد که فرض H_1 پذیرفته می شود و به عبارت دیگر وجود همبستگی بین این دو متغیر تایید می گردد. در واقع می توان گفت که بین متغیر افشای اطلاعات مرتبط با شیوه تامین مالی به عنوان متغیر مستقل و متغیر افشای اختیاری به عنوان متغیر وابسته ارتباط معنی داری در سطح اطمینان ۹۵٪ وجود دارد. و فرضیه مورد نظر تایید می گردد. طبق نتایج حاصل از تحقیقات قبلی نتایج حاصل شده در این پژوهش با تحقیقات سجادی و جعفری (۱۳۹۳). نورو و حسینی (۱۳۸۷) سیدآبادی (۱۳۸۳) و چانگ و لم (۲۰۱۴) و مولایز (۲۰۱۲) هم راستا می باشد.

۶. پیشنهادهای کاربردی

- ۱- افشا اختیاری بموقع اطلاعات توسط شرکتها بمنظور تصمیم گیری سریع تر سهامداران و سرمایه گذاران .
- ۲- شرکتها، سیاست تشویقی در راستای بهبود شفافیت اطلاعاتی و افزایش کارایی بازار سرمایه خواهد بود.

۳- پیشنهاد می شود حسابرسان چه در موسسات حسابرسی خصوصی و چه در سازمان حسابرسی با توجه اهمیت کیفیت افشا، توجه بیشتری را به سطح لازم برای افشای اطلاعات در شرکت های مورد رسیدگی مبذول دارند .

۴- پیشنهاد می شود متولیان استانداردگذاری و مراجع حرفه ای حوزه حسابداری در ایران نسبت به تجدیدنظر در الزامات افشا در استانداردهای حسابداری اقدام نمایند تا در شرایط عدم کارایی بازار و درست اجرا نشدن قوانین حمایت از سرمایه گذاران که بر بازار مالی ایران حاکم است، استانداردهای حسابداری بیش از پیش نقش جبران کننده ای در برابر نارسایی های بازار سرمایه داشته باشند و شفافیت گزارش گری ارتقاء یابد.

۷. منابع:

- ۱- احمد پور، م. ۱۳۸۶، " بررسی رابطه بین تغییرات سود تقسیمی و تغییرات سودهای آتی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". رساله کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی
- ۲- ستایش، محمد حسین ، روستا ، منوچهر ، علیزاده ، وحید ، (۱۳۹۳). بررسی ارتباط بین افشای داوطلبانه و عملکرد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، ستایش ، پژوهش های تجربی حسابداری ، سال ۴، شماره ۱۳.
- ۳-Barth, M; Landsman, W; and M. Lang. (۲۰۰۷). International accounting standards and accounting quality. <http://ssrn.com>, Available online ۱۵ April ۲۰۱۲.
- ۴-Heitzman, S; Wasley, C; and J. Zimmerman. (۲۰۱۰). The joint effect of materiality thresholds and voluntary disclosure incentives on firms disclosure decisions. *Journal of Accounting and Economics*, Vol. ۴۹ (۱) , pp. ۱۰۹-۱۳۲.
- ۵- ناظمی ، امین ، نصیری ، طاهری ، (۱۳۹۳). بررسی ارتباط میان کیفیت حاکمیت شرکتی و میزان مالکیت نهادی با افشای اطلاعات شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی، سال ششم، شماره ۲۴،
- ۶-Iatridis, G. and P. Alexakis. (۲۰۱۲). Evidence of voluntary accounting disclosures in the Athens Stock Market. *Review of Accounting and Finance*, Vol. ۱۱ (۱) , pp. ۷۳ - ۹۲.
- ۷-Gietzmann, M; and M. Trombetta. (۲۰۰۳). Disclosure interactions: accounting policy choice and voluntary disclosure effects on the cost of raising outside capital. *Accounting & Business Research*, Vol. ۳۳ (۳) .pp. ۱۸۷-۲۰۵ .
- ۸.Beyer, A. , Cohen, D. , Lys T. , and B. Walther. ۲۰۱۰. The financial reporting environment: Review of the recent literature. *Journal of Accounting and Economics* ۵۰: ۲۹۶-۳۴۳.
- ۹- سجادی ، ح.، ۱۳۸۸، "ویژگی های غیرمالی مؤثر بر کیفیت گزارشگری مالی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۵۷، ص ۲۴-۵۷.
- ۱۰- مجتهد زاده، رضا، ۱۳۸۷، " عوامل مؤثر بر کیفیت حسابرسی مستقل از دیدگاه حسابرسان مستقل و استفاده کنندگان"، فصلنامه بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۳۸، صفحه ۵۳ - ۷۶
- ۱۱- دستگیر، م و حمیدرضا بزاز زاده، ۱۳۸۲، "تاثیر میزان افشاء بر هزینه های مالی"، تحقیقات مالی، شماره ۱۶، ص ۱۰۳-۸۳.